BİLİM GÖZÜ İLE

Yazan: Prof. M. Tayyib GÖKBİLGİN

Kıbrıs'ın düşündürdükleri

15 Kasımda başlayan Kıbrıs buhranı üç hafta sonra, bir çözüm şekline girmek üzeredir. Bu süre içinde bütün milletçe tarihimizin müstesna anlarına özel bir heyecan ve milli hassasiyet içinde yaşadık ve olayları büyük bir dikkat ile bazan ciddi bir kaygı, hazan da tatmin edilmek ihtiyacında bulunan bir kısım ulusal özlemlerimizin gerçekleşmesi istikametinde bir duyguya kapılarak izledik. Bugün bir çözüm şekline bağlanmış görünen Kıbrıs sorunu ne dereceye kadar tatminkârdır? Bunu şimdiden kestirmek güçtür. Ancak bilinen şey, Kıbrıs'taki son jenosit olayını takiben yetkili ve sorumlu makamların inisyatifi daima ellerinde bulundurabildikleri hakkında ciddi endişelerin mevcudiyeti, muhtemel kararsızlıklar ve kısaca eşref saatin kaçırılmış olduğu intibaıdır. Buhran başladığı sırada yeniden otuz masum Türkün kanını akıtanlara, artık, bu cüret ve küstahlıklarının cezalarını, ahdi haklara da dayanarak, en ağır şekilde ödetmek yolunun tutulacağı Türk kamuoyuna ve bütün dünyaya ilân edildiği halde, sonradan, barışı kurtarmak arzusu ile de olsa, hareketsiz kalmanın ve «tehdidini ikaa kaadir» bir tutumdan uzak bulunmanın nedenleri üzerinde uzun uzun düşünmek bütün Türk aydınları ve özellikle Türk karihçileri için, bugün, bir ödev niteliğini arzetmektedir.

Kıbrıs sorununun nihaî çözümlenmesi değil de buhranın atlatılması söz konusu idi diyenler ve bugünkü neticeyi iyimserlikle karşılayanlar çoktur. Biz, aslında bu görüşe katılmamakla beraber, bu meselenin tek başına ele alınabileceğine ve başka hayatî sorunlar ile hiç bir ilişkisi olmayacağına inanmıyoruz. Onbeş yıldır gelip - geçen yetkili ve sorumlu hükümetler, iktidarlar bu işi hep siyasetle, kiyasetle idare etmek ve çözümlemek istemişler, tedbirlerini buna göre ayarlamışlardı. Gerçi, «hazır ol cenge, eğer istersen sulh-u-salâh» parolasına da sadık kaldıklarını göstermeye önem vermişler, bu davranışlarını isbatlamaya yönelen bazı hareketlerde de bulunmuşlardı. Ancak, bütün bu iyi niyet ve gösteriler davanın, Kıbrıs sorununun hallinde maalesef yetmemiş, Türk kamu oyu asla tatmin edilememiştir.

Atatürk ruhuna ihtiyaç

Şimdi, Kıbrıs sorunu ile Ulusal Kurtuluş Mücadelemizi hatırlatan yeni bir durumun meydana geldiğinden söz edilmektedir. Yani, Mustafa Kemal'in her sahada izlediği milli siyasetin ve Atatürk ruhunun tekrar vatan sathında ve Türk kamu oyunda hâkim olmasının gerekliliği ve zarureti üzerinde durulmaktadır. Bu görüşte büyük ölçüde bir gerçek payının bulunduğunu biz de saklamayacağız.

Son yıllarda ve özellikle XX. yüzyılda Türk tarihinin, batı ilim ve tekniği ile birlikte emperyalist ve çıkarcı devletlerin bariz üstünlükleri karşısında, gösterdiği olumsuz tezahürler ve Türk Milletinin uğradığı felâketler ve acı kayıplar, Ulusal Kurtuluş Savaşı, Mustafa Kemal ruhu ve Atatürk devrimleri ile sona ermiş görünürken içteki ekonomik ve sosyal problemler, dıştan da bu gibi galeleri toplumumuzu derinden etkilemekte ve bizleri geleceğimiz hakkında topyekün bir mühasebe yapmaya zorlamaktadır.

Cumhuriyetin ilânından beri tam 45 sene geçti. Bu süre içinde nüfusumuz 12 milyondan 32 milyona yükseldi. Fakat, acaba, Atatürk'ün bundan çeyrek asır önce işaret ettiği «çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkmak» umdesinin gerçekleşmesine ne dereceye kadar çaba harcandı ve bu seviyeye göre bugün durumumuz nedir? Bu noktada, öyle sanıyorum ki, hiç de öğünülecek ve gurur duyulacak bir hal ve vaziyette görünmüyoruz. Bütün kalkınma, refah edebiyatına, politikacıların, özellikle, iktidara sahip olanların zaman zaman çok mübalâğalı iddialarına rağmen, tüm Türk toplumunun sosyal ve ekonomik durumunda, sanayide, ilim ve teknikte umut verici ve gönül açıcı bir ortamda bulunduğumuz söylenemez. «Nispî salâh» formülüne sarılarak 45 yıl öncesine göre bir ilerleme yaptığımızı ileri sürecekler olsa bile, çağımızda, terakki ve refah gibi kavramlar daima kalkınmasını yapmış, endüstrisini kurmuş memleketlerde, hattâ, bir vakitler aynı paralelde bulunmuş komşu ülkelerle kıyaslamalar yapmak suretiyle değerlendirilebilir. Kaldı ki, Atatürk ilkeleri mutlak devrimci tutumu hedef almış, yurdun mamurluğunu da halkın refahını da topyekûn ve hızlı bir tempoda geliştirmeyi öngörmüştür. Mustafa Kemal, milli istiklâl derken her çeşit bağımsızlığı, ekonomik, sosyal ve kültürel sahalarda tamamen milli ölçülere ve şartlara, fakat, muasır medeniyet icaplarına göre bir yükselmeyi kasdetmişti. Geçen 45 sene zarfında bu hedefleri büyük ölçüde gerçekleştiremedi ğimiz, milli gelir hasılasını önemli bir şekilde yükseltemediğimiz, her sahada yabancı desteğine muhtaç olduğumuz inancını benimsediğimiz için bugün hâlâ az gelişmiş, geri kalmış memleketler safında görünmekteyiz.

> Milli hasletlerimiz, tarihçe müsellem askerlik gücümüz, tarihimizin verdiği gurur ne kadar müsait ve elverişli olursa olsun, çok defa milletlerarası münasebetlerde ve özellikle Kıbrıs sorununda haklarımızı korumakta ve savunmakta bir çok güçlüklerle karşılaşmaktayız.

Çeşitli sorunlar

Milli hasletlerimiz, tarihçe müsellem olan askerlik gücümüz, tarihimizin verdiği gurur ne kadar müsait ve elverişli olursa olsun, çok defa milletlerarası münasebetlerde ve özellikle Kıbrıs sorununda haklarımızı ve milli menfaatlerimizi korumakta ve savunmakta bir çok güçlüklerle karşılaşmaktayız. Bunun gerçek nedenleri nasıl izah edilebilir? Bu nedenleri anlamaya çalıştığımız zaman karşımıza çeşitli sorunlar çıkmaktadır. Her şeyden önce, Türkiye'yi kendi kendine yetecek güce sahip kılmak, sonra da, hareket ve kararlarında tamamen serbest bağımsız, hak ve menfaatlerini herhangi bir yabancı devletin yardımına muhtaç olmaksızın ve onun etkisi altında kalmaksızın korumaya ve başarı sağlamaya kaadir bir hale getirmek gerektir ki, bunun da toplumda her sahadaki potansiyelin azami haddine yükselmesi ile mümkün olabileceği açık bir gerçektir. Her çeşit milletlerarası anlaşmalar, bölge savunma tertipleri, münhasıran, Türkiye'nin gerçek çıkarları açısından hesaplanacağı gibi, Atatürk'ün Cumhuriyet Türkiyesinin temeline yerleştirdiği tam ve kâmil bir bağımsızlık karakterini de kapsaması ve bu ilkeye sıkı sıkıya bağlanmak icabeder. Diğer yandan, toplumdaki işbirlikçi çıkar zümrelerinin, ya da millî siyaseti zedeleyen ve toplum menfaatlerini özel çıkarlarına feda eden davranışlar içindeki kuruluş ve kişilerin aldatıcı görünüşlerle süslenen gayrımillî hesaplarını, millî dava ve meselelerin, geniş halk yığınlarının gerçek hak ve menfaatlerinin üstünde tutacak ve görecek bir tutumda bulunmaları, bu gibi güçlüklerin açık ya da dolaylı bir şekilde hayatî sorunlarda söz ve karar sahibi olmaları, ilk planda, önlenmesi gereken, bunun için de milletçe seferber hale gelinmesi zorunlu bir durum ve keyfiyettir kanısındayız. Ancak böyle köklü ve topyekûn bir zihniyet ve davranış değişikliğidir ki, meselelere en iyi çözüm şekillerinin bulunmasını mümkün kılacaktır.

Atatürk'ün ülküsü

Atatürk'ün ülküsü Cumhuriyet Türkiyesini her bakımdan ve en kısa bir zamanda güçlü yapmak esasına dayanmakta idi. Yurdumuzda, onun ölümünden otuz sene sonra hâlâ cahil, fakir ve yoksul, çağdaş medeniyet nimetlerinden mahrum milyonlarca Türk halkı yaşamakta devam ettikçe, toplumda özel çıkarlarını her şeyin üstünde tutan zümreler ve kişiler — politikacısı, yöneticisi, ticaret ve sanayi sektörü ve aydını ile — hâkim kaldıkça, sosyal sınıflarda çalışma ve yaratma ölçü ve derecesine göre değil de artık makbul sayılmayan yollardan ve vasıtalarla sağlanan kazanç ve yaşama şartları arasında çok yerde uçurumlar mevcut oldukça ve düzen daha fazla mutlu azınlık yararına işledikçe, diğer bir çok sorunlar gibi, Kıbrıs sorununu da gönlümüze göre, Türkiye'nin ve Kıbrıs'taki soydaşlarımızın hak ve menfaatleri açısından çözümlememiz çok zor görünmektedir. Halbuki, kalkınmış, refahlı ve kaynaklarını 32 milyon Türkün yararına arz etmiş, her türlü potansiyelini azsmî haddine yükseltmiş Türkiye için Kıbrıs meselesini çözümlemek çok kolay olacağı gibi, bizim sıcak ilgimizi ve himayemizi bekleyen, kaderin sevkiyle de yabancı boyunduruğu altında ve çaresizlik içinde kalmış olan milyonlarca Türkün (Batı Trakya'da, Bulgaristan'da, Yugoslavya'da ya da başka ülkelerde) insanlık ve azınlık haklarını ve menfaatlerini aramak ve sağlamak, onların üzerine de anavatan olarak kanat germek imkân altına girebilecektir. Bu bir ütopi değil Atatürk'ün hepimize bir vediası idi. Bunun için acaba, Sayın İnönü'nün bir münasebetle söylediği «yeni bir dünya kurulur, Türkiye'de orada yerini bulur» sözünün gerçekleşmesini mi beklemek gerekiyor?

bugün ve yarın

Yalnız kalmıştır...

U — Thant'ın Güvenlik Konseyine verdiği, Kıbrıs ile ilgili raporu açıklandı. Bizim milletlerarası entrika şebekesi dediklerimizden, beklediğimiz fazla birşey olmadığı için şaşmadık. Fakat, Türkiye'nin insiyatifi tamamen yitirip, bunu yabancıların eline terketmesini, millete duyurmak istemeyen çevreler, günlerdir bu konularda yazılıp çizilenlere çatmakta, hamakatımızın büyük bir başarı gibi gösterilmemesine çıldırmaktaydılar. Acaba, bu rapor karşısında, şimdi ne yapacaklardır. Tabii hiç!

10 tarihli HERALD TRİBUNE'ün, «haber analizi» sütununda, Cyrus Vance'nin buhranın dönülemiyecek bir noktaya gelmemesi için yaptığı çalışmalarda, işlediği taktik incelenmekte ve «Kıbrıs sulhu yanlış anlama sayesinde gerçekleşti» diyen diplomatik mahfillerin, tarafların durumunu değerlendirmede kullandıkları cümle nakledilmektedir. Yazarın da kanısı, tıpkı diplomatlarınkinin aynıdır. Kıbrıs'ta taraflar, durumlarını buhran süresinde değiştirmemişler, tutumları ve söyledikleri yanlış anlaşıldığı için sulh gerçekleşmiştir. Yani Türkiye'nin bir kazancı yoktur, kendisine bir taviz verilmemiştir, ama, o taviz veriliyor, verildi diye anladığı için, buhran geçiştirilmiştir. Analizci, Richard Eder, şu sonuca varıyor:

«— U - Thant bir çağrı çıkardı, yayınladı. Bu çağrı, Ada'da silâhsızlanmayı, iç güvenliğin temini ni, Birleşmiş Milletler gücünün yetkilerinin geniş letilmesini de kapsamaktaydı. Makarios kaypak, Yunanistan ve Türkiye daha kesin olarak anlaştılar, böylece resmen kriz sona erdi. Türkiye, temel talebini gerçekleştirmiş göründü. Ada'da iç güvenliğin yeniden tesisini.. Bunun yeniden tanzimini.. İç güvenlik anlaşmasının yeniden tanzimini.. Gerçekte sağlıyamamıştı. Makarios'un, Yunanlıların ve pek çok Türk'ün bildiği gibi.. Her ne kadar bazı diplomatlar, Türkiye'nin gerçekten bunu anlayıp anlamadığını merak ediyorlarsa da.. Birleşmiş milletler barış gücünün yetkilerinin genişletilmesini, Güvenlik Konseyinin onaylamasının pek az şansı vardır. Sovyetler Birliğinin ve Fransa'nın veto'su beklenmektedir.»

Bilmem, bundan daha açık tuşa getirildiğimi zin belirtilmesi olabilir mi? Ve, yazar; pek çok Türk'ün bunu bilmesine rağmen, halkın, Türkiye nin nasıl oyuna getirildiğini anlayıp anlamadıkları nı yabancı diplomatların merak ettiğini açıklamaktadır. İşte, diplomatik zafer denilen şey ve nun zafer şamatası yapılsın isteniyor. Yine halkın aldatılmasına katılmanı isteniyor. Niçin? Niçin fından? Mandacı mütareke basını tarafından, onun destekçileri ve kalemşorları tarafından.

Ama, biz de şunu merak ediyoruz. Hint dostlarımız, şunu söylüyorlardı:

«— Merak etmeyin. Buhran savuşturulsun, silâhlı harp önlensin, istediklerinizi biz Güvenlik Konseyinden geçireceğiz. Şimdi çağrıya müsbet cevap verin, bu krizi savuşturalım.»

Şimdi, bu dostlarımızın sözlerinin gerçekleşmesine getirmelerini bekliyoruz. Bugün sözlerini yerine mayanların, vaktiyle Sovyetler tehdidini yapmayınderek, NATO'nun işlemiyeceği tehdidini yapmaların, yazılı anlaşmaya rağmen, NATO'nun rağmen, Kıbrıs buhranı dışında, NATO'nun tehlike karşısında da ittifakın işlemiyeceği yolunda Türkiye'yi götürecekleri akıllarından geçmiyor masunlar. Türkiye sözdere yazılı anlaşmalar pek önem verir. Bu Türkiye'nin aptallığından verdikleri sözü tutmayanların, moral anlayışlarını yansıtmaktadır. Ve Türkiye'nin safiğinden ağır ceza, bunun ittifak ve dostlarına inanmanın paçanı tahribat kat kat fazladır. Türkiye bir daha, Amerikaya inanmanın cezasını çekecek, Amerika da, ittifak da onarılmaz biçimde ilişkilerini kesecektir. Bu da böyle bilsin, Mr. Eder.

Öbür yandan, Pravda gazetesi Sovyet görüşü hakkında bir makale yayınlamıştır. O kadar ki çük bir bölüm ikibas edilmiştir ki, ne demek anlaşılmıyor. Ama, halkların kendi mukadderatı kendilerinin tayininden, her cemaatin kendi kendisiyle seçimini bildirmesi kast ediliyorsa, Türk cemaatine de aynı hak tanınıyorsa, yani İkili Enosis'e, ya da iç işlerinde her cemaatin kendi işlerini yürütmesini kapsayan bir federasyon kast ediliyorsa, mesele yok. Yoksa, belli politikanın yürütme hünerbazlığı yapılmak isteniyorsa, bunu kabul edemeyiz. Fakat, görülen odur ki Dış İşleri Bakanlığımızın parlak teknisyenlerinin formülleri sayesinde, Türkiye bu milletlerarası entrika çukurlarına da izole olmuştur, yalnız kalmıştır. Bunu açık açık bilelim, millet'ten ve saklamayalım. Kütahmın dediği müze koyup düşünüp tanışalım, işlerimizi o'na göre tanzim edelim. Zafer şamatasına lüzum yok..

FİKRET EKİNCİ

ARANIYOR

Ajans Türk

MATBAACILIK SANAYİİ

Askerliğini yapmış ve tecrübeli

OFSET ve TİPO BASKI USTALARI
OFSET RETUŞÖRLERİ
GRAFİK SANATKÂRLARI
TEKNİK RESSAMLAR
MÜCELLİT USTALARI

aramaktadır.

Ücretler ve şartlar tatminkârdır.

Müracaat

AJANS - TÜRK MATBAACILIK SANAYİİ
Ziya Gökalp Cad. 27, Ankara

(Ulus - 7646)

Edebiyattan YANKILAR

Yakınan ozanlar

Halim YAĞCIOĞLU

ARI gibi sessiz ama güçlü çalışan ozanlar var ülkemizde. Örneğin Fazıl Hüsnü DAĞLARCA, N. İlhan BERK, Oktay Rifat bu türden. Sessiz, gürültüsüz, reklâmdan uzak sağlam yapıtlar koyuyorlar ortaya. Kimileri de ozanlıkla uzaktan, yakından hiç bir ilgileri olmadığı halde ille bizden söz edilsin, yapıtlarımız eleştricilere konu olsun diye yırtınıp duruyorlar. Güçsüz çabalar bunlar. Bu tür ozanların niye gözleri ni çevrelerine çevirmediklerine üzülür dururum. Ülkemizde, toplumumuzda konu mu yok? Halk öylece duruyor. Eğil kavgalarına, seslerine kulak ver yeter. Yok öyle yapmıyor ozanlar. Çiynene çiynene çürümüş sakızları tekrar çiynemek, tazeymiş gibi topluma sunmak istiyorlar. Böyle olunca sevilmiyor, okunmuyor, aranmıyorlar elbet. Suçlu kendileri. Önce söyliyecek şeyi olmalı ozanın. Söylenmemişi yakalıyabilmeli. Gerisi ondan sonra kolay. Ün kendiliğinden gelir. İşte yukarda adını andığım ozanlar hep böyle. Söyliyecek şeyleri var. Çevrelerine kulak veriyorlar. Toplumla kaynaşmışlar. Yeni kalmanın, ayakta kalmanın yollarını arıyor buluyorlar. Salah BİRSEL'i, Can YÜCEL'i, Turgut UYAR'ı, Ülkü TAMER'i onun için seviyorum. Her zaman yeni ve tazeler.

"Poyrazdan,,

Papirüs'te okudum «Poyrazdan» ı. Tümüyle değişik, havalı bir şiir. Can YÜCEL yazmış. «Çınar diye bir ağaç var çarşının resisi/O çalıyor neyse işte o yeşil şeyi/Adaçayı en pürteni gelen müşterilerin/Püfür püfür işliyor poyraz dükkânları», evet böyle başlıyor şiir. İrkiliyor kişi karşısında. Bunalım edebiyatı değil bu. Ya da bunalım kuşkusuna sığınmış bir avuntu da. Bunalım edebiyatı bir avuntuda değil. Şiir. Özlediğim, aradığım her okuyanı mutlu kılacak şiir bu. Tüm başarısı da burasında.

Hatırlama

«YÜZÜNE BAKMADIĞIM ZAMAN/BAŞKA GÖZLERİM VAR SENİ GÖREN». Oktay RİFAT'ın bir şiiri bu. Kısa fakat özlü. Büyük ozan Fazıl Hüsnü DAĞLARCA «Ağır Hasta» da bu temayı daha çok önceleri şöylece kullanmıştı. «Gözlerim örtük fakat yüzümle görüyorum.» Çocuk ve Allah — Sayfa 14. Yalnız görülen ler değişiyor. Oktay RİFAT, sevgilisini, Koca DAĞLARCA anacığını görüyor. Ama ikisi de yürek ten.

İbrahim Zeki Burdurlu

Ne zaman İbrahim Zeki BURDURLU imzasını bir yerde görsem, birden o uzaklarda kalmış mutlu yıllara dönüveririm. Ahmet Kutsi Tecer Hocanın kalın çerçevesinin gerisinden gülen zeki gözleri beni alır ÜLKÜ'YE götürür. Orada Aşık Veysel vardır. Orada Orhan Veli vardır. Orada İbrahim Zeki BURDURLU inceden inceden gülümser. Dün, son gönderdiği üç yeni yapıtını aldım Burdurlu'nun. «Alim Perçem Sırma Saç», «Leylek Dadı» ve «Atatürk'üm», Burdurlu İzmir Eğitim Enstitüsü Edebiyat öğremenidir. Şiir, öykü, çocuk edebiyatı ve dil sorunlarımız üstünde çalışır. Çalışkan bir sanatçıdır. Çocuk edebiyatının çoktan unutulduğu şu günlerde köşesinde sessiz sedasız karınca gibi çalışarak çocuğa gereken değeri veren İbrahim Zeki BURDURLU'yu insan nasıl alkışlamaz. Türk şiirine hâkim, iyi bir ozan olan Burdurlu'nun öteki kitaplarını başka yazılarımıza konu olarak alacağız.

Kırmızı Horoz

Edebiyatımızda adı az tanınmış bir Yugoslav yazarı Miodrag BULATOVİÇ'in «Kırmızı Horoz»unu kaç gündür üzüntüyle okuyorum. Üzüntüm Muharrem'in talihsizliğinden yanadır. Pusu kurtarıcı gibi şürli bir dilin alayı içinde getişen romanda: Tüm şiirsel ama veremli, kimsesiz, yoksul Muharrem yaşamak için savaşıyor. İri birer hüzün çiçekleri olan gözlerinde merhamet, aşk parıldır. Onu hor gören insanlar, canından çok sevdiği, tek varlığı kırmızı horozunu elinden alarak gaddarca, işkenceyle öldürüyorlar. Bu başarılı romanın şaşırtıcı sürprizi sonundadır. Anne ona yazıkdı ki işten geçmiş Muharrem ölmüştür artık. Muharrem, roman kahramanlarından biri, sert görünen kendiyle daima çatışan mücadelesi içinde olan İnsanın oğludur. Müslüman bir anadan, hıristiyan bir babanın oğlu, günah çocuğudur Muharrem. Acık... Kanımca tüm çektikleri de bu yüzdendir. Alışılmış roman oluşumlarını cesaretle zorlayan Miodrag BULATOVİÇ, problemi hazırlıyla işlemesini bildiği için KIRMIZI HOROZ'un gelecekteki yeri klasikler arasında olacaktır diye düşünüyorum.

Ozanların tutkuları

N. İlhan BERK postadan aldığı çıkan kitap ve dergilerin sadece kendi tarafından açılmasını istiyor!. Diyelim Varlık'tan gelen bir paketçi eşi yanlışlıkla açtı. İlhan BERK mahvolmuştur o gün! Sinsi, kıskançlık züntüsünden kimseyle konuşmamaktadır artık. Ozan tutkuları!.. Ya Büyük ozan Fazıl Hüsnü DAĞLARCA! O da hiç kimseye beyanat vermez. Soruşturmalara katılmaz. Kaçınır bu gibi sorulardan. Üzer Ona dümdüz konuşmak! Yaşanılan, olup verdiği soluk gibi şiirdir çünkü..

"Utandım,,

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA'nın Türkiye'nin en iyi ozanı seçildiğini, Amerika'da yayınlanan «International Poetry Forum — Uluslararası Şiir Forumu» dergi — tarafından 11.000 bin liralık ödülü hak kazandığını elbette duymuşsunuzdur. Ozana bu haber verildiği zaman «Utandım.» diyor. Bu tevazu değil, bir gerçektir. Kıtanaz Amerika'lı ozanın birkaçı bir yapıtına değil «Vietnam Savaşına» vermiştir bu ödülü!

Oktay Akbal yendi

Varlık dergisinin değerli yazarlarından: Öykücü, romancı «GÜNLERDE» nin şiiri ölüşü sevilen sanatçısı OKTAY AKBAL Fazıl Hüsnü'nün önünü kesti. Varlık'ın son 707. sayısında DAĞLARCA'yla bir konuşman yayınlandı.

Okuma imkânı olmıyanlar için bir bölümünü aktarıyorum.

«— Genç ozanlara söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Türk şiirini ivice incelemelerdeki eski ozanları, halk ve divan edebiyatımızın en iyi bölümlerini yüzlerce kez okumalarını, şiir hergün «ellerini, katmalarını şart için ilk kural savarım. Şiir ra şiiri bir yaşama parçası, hatta bütün olarak görmemelerini bu işe hiç başlamamalarını öneririm.»

«Aydınlık günlerinizde Kızılay'a verelim ki, kara günleriniz ak olsun.»

İSLÂMİYET

İslâm dininde asıl ve şekil

YAZAN: Prof. Dr. Neşet ÇAĞATAY
İlâhiyat Fakültesi İslâm Tarihi Kürsüsü

Memleketimizde hızını ve alanını gittikçe artıran bir ahlâk buhranına şahit olmaktayız. Bu buhranın korkunç tezahürlerini her gün gazete sütunlarında okuyor, radyo haberlerinde dinliyoruz. Adam öldürenlerin yol kesenlerin, hırsızlık edenlerin haddi hesabı yok...

Bu buhran yalnız günümüzün konusu değildir. Her asır da, her devirde olmuş ve halen de olmakta, yalnız, vakaların cinsi, şiddeti ve genişliği değişmektedir.

Bir memlekette ahlâk seviyesinin yükselmesi bir yönden de eğitimle ve eğitim sistemiyle ilgili ise de, her yaştaki ve çağdaki insanları içine alması itibariyle dinin, ahlâk terbiyesi üzerinde rolü çok büyüktür. Tanrının bir sıfatı da «Rab» yani terbiye edici olduğuna göre onun bize emrettiği İslâm dini bir terbiye vasıtasıdır. Şimdi biz burada dinin bu fonksiyonu üzerinde duracağız.

Bütün diğer semavi dinler gibi İslâm dini de eğitime ve ahlâkı düzeltme vasıtasıdır; fakat maalesef çoğu zaman dinin gayesi yanlış anlaşılmış ve yanlış anlatılmış, onun aslından yani ruhundan ziyade şekline önem verilmiştir.

Kutsal günlerde meselâ Ramazan aylarında yapılan dini neşriyat ve konuşmaların çoğu, namaz, oruç, hac ve zekât gibi İslâmın esaslarının farziyeti, bunlar yerine getirilmezse cehennemde nasıl yanılacağı, nasıl azap çekileceği konularında toplanır ve bunlar, na karat halinde her yıl hiç değişmeyen bir ifade ile tekrar edilir durur.

Bu dini günlerde İslâmın şartları, imanın esasları anlatılmasın mı? Elbette anlatılacak, fakat yalnız şekli değil, aslı yani gayesi, hikmeti izah edilecek. Bunların gerek mânası, mü'minlerin bedenen ve ruhen yoğurulup eğitilerek ahlâklı, terbiyeli, yardımsever mükemmel bir insan haline getirilmesidir. İslâm dini, ahlâk ve ruh olgunluğuna ibadetten fazla önem verir.

"Şekil,,le gayeye varılamaz

Hal böyle iken, dinin bu yönü üzerinde hiç durulmadığından, halkın çoğu, herhalde, namaz kılıp oruç tuttuktan sonra işliyecekleri bütün suç ve günahların affedileceği kanısındalar ki, haksız ve gayri ahlâkî fiil ve hareketlerine devam edip gidiyorlar. Böyleleri, yalnız namaz kılıp oruç tutmakla müslümanlığın şartları tamamlanıyormuş gibi, aile ve toplum hayatında türlü ahlâksızlık ve sapıklık eden, meslek ve ticaretinde bile ve aldatmayı kâr sayan, başkalarının namus, şeref ve haysiyetine el ve dil uzatan, hırsızlığı, haksızlığı, zulmü âdet edinmiş oldukları halde, başlarında takke, ellerinde tesbih camilerin ön saflarında yer alırlar, böylece işledikleri günahların af edileceğini, mükemmel müslüman olacaklarını sanırlar. Başka bir yazımızda ibadetteki şekilcilikten bahsederken izah edeceğimiz gibi ibadetler de usulüne göre değil, yasak savma kabilinden yapılmaktadır.

Cenab-ı Hak, Kur'an-ı Kerimde: Bana kul hakkı ile gelmeyin. Çünkü o kul âhirette bana gelip sizdeki hakkımı alıvermemi ister ve siz bu günahınızdan dolayı cezalandırılırsınız. Benim, sizin üzerinizdeki hakkımı, ibadetteki kusurlarınızı, yapacağınız iyilikler karşılığında affedebilirim. Diyor. Namaz, oruç, hac, zekât, kelimei şahadet, kulun Allaha karşı borcu ve vazifesidir. Bunlara, elinden geldiği, gücü yettiği kadar riayet edecek; fakat asıl dikkatle üzerinde duracağı şeyler: Kul hakkı yememek, yalandan, hasetten, iftiradan, zulümden, haksızlıktan, zinadan, hırsızlıktan sakınmaktır. Kur'anı Kerim'de buna dair bir çok âyetler ve hadisler vardır. Ben burada bunlardan bir kaçını zikr edeceğim:

Deliler

Hz. Peygamber, Mekke'den Medine'ye göç ettikten bir buçuk yıl kadar sonra kıble, yani namazın yönü, Kudüs'teki Mescid-i Aksadan, Mekke'deki Mescid-i Haram'da değiştirildi. Bu olay üzerine Mekke ve Medine'deki bir çok hıristiyan ve yahudiler: «Muhammed şaşırdı. Ümmetini gâh Kudüs'e, gâh Mekke'ye yöneltiyor. Eski kıble doğru değil idi ise neye şimdiye kadar yanlış bir yolda yürüdü. Yenisi doğru ise, şimdiye dek Kudüs'e doğru yönelip namaz kılanların, bilhassa kıble değişmeden ölenlerin ibadetleri ne olacak...» gibi dedikoduya başladılar. Bunun üzerine, dikkat ve ibretle okunması gereken şu âyetler geldi:

«İnsanlar arasındaki akılsızlar diyecekler ki, onları (müslümanları kabul ettikleri kıblelerinden çeviren ne? De ki: Doğu yönü de, Batı yönü de Tanrınındır. O, dilediği dosdoğru yola iletir. Biz sizi (müslümanları böylece her tarafı denk (hak ve adaleti gözetir, ilim ve ameliye tanımır) bir ümmet kıldık ki insanlara karşı hakseverlik nümunesi, doğru yol bayraktarı olasınız. Ve Peygamber size karşı şahid olasınız. Yöneldiğin kıbbeyi, ancak Peygamberin izinden gidenlerle ondan ayrılıp gerisin geriye dönenlerden ayırd etmek için kıble yaptık. Bu durum Tanrının doğru yola göttürdüklerinden başkaları için çok ağırdı. Tanrı, sizin imanınızı semeresiz bırakmaz. Yüce Tanrı insanlar hakkında çok esirgeyici çok merhametlidir» Bakara sûresi 142 - 143. âyetler.

Gene aynı münasebette Hz. Muhammede bildirilen başka bir âyette: «Takva (hayır, doğruluk ve iyilik), yüzlerinizi doğu ve Batı yönüne çevirmeniz değildir; takva, o kişinin davranışıdır ki Tanrıya, âhiret gününe, meleklere, kitaplara, Peygamberlere inanmış ola. Ve malını seve seve akrabalara, öksüzlere, yoksullara, yolda kalmışlara, yardım isteyenlere ve esirlerin azadına sarfetmiş, namazı hakkıyla edâ etmiş, zekâtı ödemiş ola. Böyleleri söz verdikleri zaman söz lerini yerine getirenler, sıkıntılı, hastalık ve şiddet zamanında sabredenlerdir. İşte bunlar hak dine uymada sadık, küfürden ve fenalığın her türlüsünden sakınanlardır «Bakara sûresi 177. âyet.

Bu âyetlerde görüldüğü üzere İslâm dini, en ziyade ahlâk, fazilet ve insanlık vasıfları üzerinde durmaktadır. Hz. Peygamber bu son âyet hakkında: «Her kim bu yüce âyette emredildiği şekilde hareket ederse imanını en yüksek derece ye eriştirmiş olur» buyurmuştur.

Farz kılınışın hikmeti "asıl,,dır

Bu sebeple, okullardaki din derslerinde, camilerdeki vaazlarda, namaz, oruç, hac ve zekâtın farziyetini izahla birlikte, bunların her birinin farz kılınışının hikmeti, cemiyetin ahlâk seviyesinin yükselmesinde, dünya ve âhiret huzuru ve saadetinin temlinindeki hizmeti, memleketçe refaha ulaşmamızdaki rolü belirtilmeli, İslâm dininin asıl ve özü anlatılmalı.

Tabii bu gayenin tahakkuku, dini bilgisi ve genel kültürü kuvvetli kâfi sayıda aydın din adamlarının yetiştirilmesine bağlıdır. Bu da sağlam temellere, çıkarcı düşüncelerden uzak değişmez prensiplere dayanan din teşkilâtı, kültürü ve tedrisatına ihtiyaç gösterir.

Eğer memlekette yobazlığa, din ticaretine, tarikatçılığa, çıkarcılığa son verilmek, İslâm dininin gerçek anlamı ve gayesi halka anlatılarak eğitim düzeniyle paralel bir dinî ahlâk tesis edilmek istenıyorsa, hükümet bu iş üzerine ciddî ve samimî olarak eğilmeli. Ancak bu yolla herkesin aynı şekilde kabul edeceği doğru bir dinî anlayış ortamı meydana getirilebilir. Aksi takdirde, asırlarca devam edip gelen dindar, dinsiz, yobaz, aydın ithamları sürer gider, bundan da memleket ve millet zarar görür.

Devlet Opera ve Balesi Temsilleri

TÜRKİYE'DE İLK DEFA

23 Aralık 1967 Cumartesiden itibaren

OPERA BİNASINDA

G. DONİZETTİ

ANNA BOLENA

(OPERA 4 PERDE)

NOT: Biletler 17 Aralık 1967 tarihinden itibaren (Cuma hariç) hergün saat 10.00 - 13.00 ilâ 16.00 - 19.00 arasında Operadaki ve Büyük Sinemadaki gişede, temsil gecelerî ise 19.30 - 20.30 saatleri arasında ilgili temsilin oynandığı yerin gişesinden temin edilir.

(Basın: A - 15717) 7624

T.C. Ziraat Bankası

Merkez Müdürlüğünden

Bankamızda inşaatı ikmal olunan yeni kiralık kasalar dairemiz sayın müşterilerimizin hizmetine açılmıştır. Çeşitli büyüklükteki modern kiralık kasalarımızı görünüz ve müsait ücret tarifesinden siz de istifade ediniz.

(Basın: A - 15770) 7650

Adapazarı Belediye Başkanlığından

1 — Belediyemiz Kimyagerliğine bir Y. Kimya Mühendisi alınacaktır.
2 — Taliplerin askerliğini yapmış, 40 yaşını aşmamış olmaları şarttır.
3 — Gıda maddeleri analizi mevzuunda mesaisi bulunanlar tercih edilir.
Ücret hesapları 10195 sayılı talimatname hükümleri dairesinde yapılacaktır.

(Basın - A. 15699) 7620

En tesirli ilân ULUS Küçük ilânlarıdır

En çok okunan ULUS Küçük ilânları işinizin aynasıdır

İlânlarınızı Kızılay Yenişehir Şubemize veya 17 22 17 telefona vazdırabilirsiniz.

DUYURU

CHP. ANKARA İL BAŞKANLIĞINDAN BİLDİRİLMİŞTİR:

1 - 17 Aralık 1967 Pazar günü yapılacağı bildirilen CHP. Ankara İl Kongresi geçici bırakılmıştır.

2 - İl Kongresinin tarihi bilâhare ilân edilecektir.

CHP. Ankara İl Bşk.
Fevzi Arsın